

JĘZYK POLSKI - OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI

MÓWIENIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- jako nadawca i odbiorca komunikatu buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym, odpowiednio dobranym słownictwem,
- formułuje pytania i odpowiada odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej, uczestniczy w dyskusji,
- przedstawia logiczne argumenty,
- stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,
- wzbogaca opowiadanie, wprowadzając dialog,
- opisuje swoje przeżycia w danej sytuacji, nazywa przeżycia wewnętrzne bohatera lektury,
- charakteryzuje bohatera, ocenia jego postępowanie,
- wygłasza z pamięci teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad interpunkcji oraz intonacji zdaniowej,
- świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji i wzbogaca nimi komunikat werbalny,
- stara się zachować poprawność językową i stylistyczną wygłaszanych komunikatów.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne, poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy i rodzaju adresata,
- umiejętnie korzysta z bogatego zasobu słownictwa,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na podany temat,
- uzasadnia swoje stanowisko przez logiczne, przekonujące argumenty poparte odpowiednimi przykładami,
- przejawia szczególną dbałość o przestrzeganie zasad kulturalnej dyskusji,
- ubarwia opowiadanie dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych i monologiem wewnętrznym postaci,
- za pomocą odpowiedniego słownictwa pośrednio i bezpośrednio charakteryzuje bohatera, analizuje

- i ocenia jego postawę, biorąc pod uwagę motywy działania i odwołując się do systemu uniwersalnych wartości moralnych,
- wygłaszając teksty z pamięci, podejmuje próbę interpretacji głosowej, stosuje pauzę, dobiera odpowiednią barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne,
  - wykorzystuje odpowiednio dobrane środki komunikacji niewerbalnej, dbając, aby intencja nadawcy oraz cel komunikatu językowego były czytelne dla adresata,
  - stosuje normy językowe, dba o poprawność stylistyczną komunikatu, dokonuje autokorekty wygłaszanego tekstu.

CZYTANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytyczno-twórczym odpowiednio dobrane teksty literackie,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- analizuje zależności między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich,
- rozróżnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- wyróżnia rodzaje powieści i opowiadania,
- formułuje wnioski na podstawie treści wybranych z utworu epickiego i poetyckiego,
- odczytuje takie teksty kultury, jak: obraz, plakat, komiks, rzeźba,
- zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową lub teatralną,
- dostrzega różnice w realizacji tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki i w różnych formach wypowiedzi artystycznej,
- dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na odbiorcę, tworzy własne reklamy.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno-twórczym,
- rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych, odczytuje znaczenie przenośne i symboliczne odpowiednio dobranego tekstu poetyckiego i prozatorskiego,
- analizuje znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- badając strukturę świata przedstawionego, posługuje się terminami *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- wyróżnia cechy opowiadania i różnych rodzajów powieści,

- na podstawie analizy treści utworów poetyckich i prozatorskich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego go świata,
- analizuje i odczytuje odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,
- porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną,
- bada zależności między tworzywem wypowiedzi artystycznej a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,
- wypowiada opinie na temat reklam i wyjaśnia werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania reklamy na odbiorcę.

SŁUCHANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- słucha i rozumie wypowiedzi swoich kolegów jako aktywny uczestnik sytuacji komunikacyjnej,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na np. scenkę dramatyczną, ilustrację do tekstu, piosenkę, słuchowisko, utwór poetycki.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, tworzy własne utwory inspirowane innym wysłuchanym tekstem.

PISANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- tworzy dłuższe wypowiedzi za pomocą zdań pojedynczych i złożonych, poprawne pod względem językowym i stylistycznym,
- tworzy teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,
- wprowadza dialog do tekstu narracyjnego,
- redaguje opowiadanie odtwórcze i twórcze (wkomponowuje w nie opis przedmiotu, miejsca i cech bohatera, stosując odpowiednie słownictwo), podanie, życiorys, prostą notatkę,
- wypełnia druki urzędowe i pocztowe,
- podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,
- streszcza tekst w porządku chronologicznym i relacjonuje wydarzenia przedstawione w utworze,
- podejmuje próby opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,

- sporządza plan wypowiedzi,
- stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- tworzy wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, rodzaju odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje słownictwo odpowiednie dla rodzaju i celu wypowiedzi,
- wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera, wprowadza w dialog słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- redaguje opowiadanie twórcze wzbogacone opisem przeżyć wewnętrznych bohatera oraz elementami opisu sytuacji, list oficjalny, różnego rodzaju notatki, sprawozdanie, np. z wycieczki,
- samodzielnie redaguje opis dzieła plastycznego, uwzględniając jego treści przenośne i symboliczne,
- charakteryzuje w przemyślany i pełny sposób postać rzeczywistą lub literacką; nazywa cechy charakteru, osobowości, usposobienia bohatera i ocenia jego postawę oraz postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych, z uwzględnieniem motywów działania,
- przejawia dbałość o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną, poprawia własne błędy ortograficzne i interpunkcyjne.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI

Ocene **niedostateczna** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczająca** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- buduje wypowiedzi na temat,
- formułuje odpowiednie do sytuacji komunikacyjnej pytania i odpowiedzi,
- przedstawia swoje zdanie w dyskusji,
- zna zasady kulturalnej rozmowy,
- stosuje w opowiadaniu wypowiedzenia proste i rozwinięte, pojedyncze i złożone,
- wprowadza dialog w mowę opowieściową,
- mówi o swoich przeżyciach w danej sytuacji, nazywa przeżycia bohatera literackiego,
- nazywa cechy bohatera, wyciąga proste wnioski dotyczące jego postępowania,
- wygłasza z pamięci teksty poetyckie lub prozatorskie,
- jako nadawca i odbiorca komunikatu korzysta z niewerbalnych środków wyrazu,
- stara się stosować do podstawowych zasad poprawności językowej.

CZYTANIE

- czyta odpowiednio dobrane teksty literackie i rozumie ich treść,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- rozumie zależność między użytymi w tekście środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyróżnia postać mówiącą w różnych gatunkach i rodzajach literackich,
- rozróżnia pojęcia *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- wie, czym się różni opowiadanie od powieści,
- dostrzega podobieństwa i różnice między światem przedstawionym w literaturze a rzeczywistością,
- odczytuje teksty kultury: komiks, obraz, rzeźbę,
- zauważa podobieństwa i różnice między utworem literackim a jego adaptacją filmową czy

teatralną,

- zauważa w tekście reklamy słownictwo wyrażające perswazję.

SŁUCHANIE

- słucha wypowiedzi rozmówców,

- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu, np. wykonuje ilustrację do tekstu, piosenki.

PISANIE

- buduje dłuższe wypowiedzi za pomocą różnych wypowiedzeń pojedynczych i złożonych,

- wplata dialog w tekst narracyjny,

- redaguje opowiadanie twórcze i odtwórcze,

- wypełnia druki urzędowe i pocztowe,

- opisuje wskazane elementy dzieła plastycznego,

- streszcza tekst w porządku chronologicznym,

- nazywa cechy charakteru i osobowości postaci literackiej,

- komponuje plan wypowiedzi,

- przestrzega podstawowych zasad poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej oraz estetyki redagowanej wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:

- **fonetyki** (zna pojęcie głoski i litery; dostrzega różnicę między głoską dźwięczną i bezdźwięczną, nosową i ustną, twardą i miękką, między zapisem a wymową głoski; dzieli wyrazy na sylaby),

- słownictwa i słowotwórstwa (dopasowuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne; potrafi zastosować wybrane związki frazeologiczne pochodzenia biblijnego, mitologicznego, przysłowia; rozumie znaczenie wyrazów; z pomocą nauczyciela wyróżnia części w budowie słowotwórczej wyrazu),

- **fleksji** (z pomocą nauczyciela rozpoznaje formę i funkcję odmiennej części mowy; wskazuje nieodmienne części mowy),

- składni (z pomocą nauczyciela rozpoznaje części zdania, zna ich funkcję składniową; odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie).

Ocene dostateczną otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne, logiczne wypowiedzi, posługując się poprawnym słownictwem,
- przedstawia swoje stanowisko w dyskusji, dobierając rzeczowe argumenty,
- stosuje się do zasad kulturalnej dyskusji,
- opowiada, stosując różnego rodzaju wypowiedzenia,
- wzbogaca opowiadanie dialogiem; stosuje opis własnych przeżyć, mówi o przeżyciach bohatera literackiego,
- charakteryzuje bohatera literackiego, formułuje ocenę jego postępowania,
- wygłasza teksty poetyckie i prozatorskie, stosując się do zasad poprawnej artykulacji oraz intonacji i zwracając uwagę na warstwę znaczeniową tekstu,
- świadomie korzysta z niewerbalnych środków komunikacji, takich jak gest, mimika twarzy, intonacja, pauza, dostosowując je do rodzaju komunikatu, jego odbiorców, celu wypowiedzi,
- stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tak aby jego wypowiedzi były zrozumiałe dla odbiorcy.

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem teksty literackie na poziomie semantycznym i samodzielnie rozwiązuje niektóre zadania świadczące o rozumieniu tekstu na poziomie krytycznym,
- analizuje zależność między użytymi w utworze środkami stylistycznymi a jego treścią,
- wyjaśnia pojęcia *fabuła, akcja, wątek*,
- wyróżnia rodzaje powieści,
- wnioskuje na temat otaczającej go rzeczywistości oraz miejsca człowieka w świecie na podstawie wybranych tekstów literackich,
- odczytuje plakat,
- dostrzega zależności między dziełem literackim a jego adaptacją,
- zauważa różnice w realizacji tego samego tematu i motywu w różnych dziedzinach sztuki oraz w różnych formach wypowiedzi artystycznej,

- dostrzega mechanizmy oddziaływania reklamy na jej odbiorcę.

SŁUCHANIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi rozmówców,
- dokonuje przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu na taką formę, jak: słuchowisko, scenka dramatyczna itp.

PISANIE

- stara się zachować poprawność językową i stylistyczną dłuższych wypowiedzi zbudowanych za pomocą różnych typów wypowiedzeń,
- konstruuje teksty informacyjne oraz teksty o charakterze instrukcji,
- redaguje podanie, życiorys, samodzielnie prostą notatkę,
- za pomocą odpowiedniego słownictwa wkomponowuje opis przedmiotu, miejsca, cech bohatera w opowiadanie twórcze lub odtwórcze,
- podejmuje próby spójnego opisu dzieła plastycznego,
- niezależnie od budowy utworu streszcza tekst w porządku chronologicznym, szczegółowo relacjonuje przedstawione wydarzenia,
- podejmuje próbę opisu postaci rzeczywistej lub literackiej, uwzględniając jej cechy charakteru i osobowości,
- stosuje zasady estetyki, graficznej organizacji tekstu oraz poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej redagowanych wypowiedzi.

NAUKA O JĘZYKU

- stosuje wiedzę językową w zakresie:
  - **fonetyki** (dzieli wyrazy na litery i głoski, rozpoznaje głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; dzieli wyrazy na sylaby i potrafi przenieść wyraz do następnej linii zgodnie z obowiązującymi zasadami; dostrzega różnicę między zapisem a wymową głosek),
  - **słownictwa i słowotwórstwa** (posługuje się słownictwem bliskoznacznym, wyrazami przeciwstawnymi, wybranymi związkami frazeologicznymi pochodzenia biblijnego i mitologicznego, przysłowiami; rozumie znaczenie wyrazów; wyjaśnia sens niektórych neologizmów i archaizmów; zna pojęcia *wyraz podstawowy* i *pochodny*; wyróżnia podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń),
  - **fleksji** (rozpoznaje w wypowiedzeniu odmienne i nieodmienne części mowy, rozpoznaje formę odmiennych części mowy),

- **składni** (rozpoznaje części zdania; wyróżnia w zdaniu orzeczenie imienne i czasownikowe; zna rodzaje podmiotu; odróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie, spójnikowo i bezspójnikowo).

Ocenę **dobra** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej,
- buduje spójne i poprawne pod względem językowym wypowiedzi, zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy oraz adresata,
- uczestniczy w dyskusji na podany temat, przedstawia logiczne, rzeczowe argumenty poparte odpowiednimi przykładami i stosuje perswazję językową nieprzekraczając granic kulturalnej rozmowy tak, aby przekonać pozostałych jej uczestników do przyjęcia jego stanowiska,
- wzbogaca wypowiedzi o niewerbalne środki wyrazu, dobrane odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje w swoich wypowiedziach dialog, opis przeżyć wewnętrznych,
- charakteryzuje bohatera literackiego; ocenia jego postawy i postępowanie, uwzględniając motyw działania,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski, stosuje pauzę, dobiera odpowiednio barwę i ton głosu, zaznacza akcenty logiczne tak, aby zwrócić uwagę odbiorcy na warstwę znaczeniową utworu,
- zwraca uwagę na poprawność językową i stylistyczną swoich wypowiedzi.

CZYTANIE

- czyta różne teksty literackie na poziomie krytyczno - twórczym,
- rozumie funkcję użytych w utworze środków stylistycznych oraz znaczenie postaci mówiącej w tekście,
- posługuje się terminami *fabuła*, *akcja*, *wątek*,
- wyróżnia cechy różnych rodzajów powieści i opowiadania,
- na podstawie analizy utworów literackich odkrywa podstawowe prawa dotyczące człowieka i otaczającego świata,
- analizuje treści pozaliterackich tekstów kultury,
- porównuje utwory literackie z ich adaptacją filmową lub teatralną,

- dostrzega zależność między realizacją tematu dzieła a jego tworzywem,
- wypowiada opinie na temat reklam i dostrzega werbalne oraz niewerbalne mechanizmy oddziaływania na odbiorcę.

SŁUCHANIE

- analizuje przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- dokonuje w dowolnej formie przekładu intersemiotycznego wysłuchanego komunikatu.

PISANIE

- konstruuje wypowiedzi zróżnicowane stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, odbiorcy komunikatu oraz sytuacji komunikacyjnej,
- stosuje słownictwo odpowiednie do rodzaju i celu wypowiedzi,
- wzbogaca tekst dialogiem charakteryzującym bohatera,
- redaguje opowiadanie twórcze z elementami opisu przeżyć wewnętrznych bohatera, notatkę, sprawozdanie,
- opisując dzieło plastyczne, zauważa jego sens przenośny,
- charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, nazywa cechy jej charakteru, osobowości i usposobienia, zauważa motywy działania,
- dba o estetykę zapisu, poprawność językową i stylistyczną redagowanego tekstu.

NAUKA O JĘZYKU

- umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- **fonetyki** (dostrzega różnicę między wymową a zapisem głosek, oznacza miękkość głoski przez znak zmiękczenia oraz *i*),
- **słownictwa i słowotwórstwa** (dobiera odpowiednio słownictwo bliskoznaczne w wypowiedzi w celu uniknięcia powtórzeń; stosuje w wypowiedziach pisemnych lub ustnych wyrazy przeciwstawne, związki frazeologiczne i przysłowia, a także powiedzenia związane z regionem; rozumie funkcję neologizmów i archaizmów w tekście, wyjaśnia ich sens; bada budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodzinę wyrazów; tworzy definicję słowotwórczą wyrazu),
- **fleksji** (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy, nazywa je i określa formę gramatyczną, rozumie ich funkcję w zdaniu, poprawnie stosuje je w wypowiedzi, w szczególności

- formy czasowników zakończonych na *-no, -to*, nieregularnie odmieniających się rzeczowników, formy proklityczne i enklityczne zaimków, liczebniki w związku z rzeczownikiem),
- **składni** (rozpoznaje części zdania pojedynczego; nazywa typy orzeczenia – imienne i czasownikowe oraz podmiotu – gramatyczny, domyślny, logiczny, zbiorowy; rysuje wykres logiczny zdania pojedynczego; rozróżnia zdania złożone podrzędnie i współrzędnie; stosuje zasady interpunkcji wypowiedzenia pojedynczego i złożonego).

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- jako świadomy uczestnik sytuacji komunikacyjnej nawiązuje kontakt, podtrzymuje go oraz dobiera formę komunikatu w zależności od celu wypowiedzi i rodzaju odbiorcy, - różnicuje swoje wypowiedzi stylistycznie, dba o ich poprawność językową, korzysta z bogatego słownictwa, stosuje odpowiednio dobrane do sytuacji komunikacyjnej niewerbalne środki wyrazu, aby komunikat stał się w pełni czytelny dla odbiorcy,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji na tematy związane z rzeczywistością oraz dotyczące lektury; wprowadza w temat rozmowy; przekonuje do swojego zdania, udowadniając racje w sposób rzeczowy i logiczny; posługuje się informacją, cytatem z danego źródła; nawiązuje do wypowiedzi interlokutorów, wyciąga wnioski, dokonuje podsumowania rozmowy, modyfikuje własne poglądy; dba o poprawność językową wypowiedzi oraz o przestrzeganie przez dyskutantów zasad kulturalnej rozmowy,
- ubarwia wypowiedzi dialogiem, opisem przeżyć wewnętrznych, monologiem wewnętrznym postaci,
- stosuje charakterystykę bezpośrednią bohatera, wykorzystując bogate słownictwo nazywające cechy; stosuje charakterystykę pośrednią uwzględniającą motywy działania postaci; dokonuje oceny moralnej bohatera w odwołaniu do uniwersalnych wartości etycznych,
- wygłaszając tekst poetycki lub prozatorski z pamięci, podejmuje próbę jego interpretacji głosowej,
- dokonuje autokorekty językowej i stylistycznej wygłaszanego komunikatu.

CZYTANIE

- odczytuje tekst poetycki i prozatorski na poziomie przenośnym i symbolicznym,

- analizując konstrukcję i warstwę znaczeniową utworu, bierze pod uwagę funkcję osoby mówiącej w tekście,
- badając strukturę świata przedstawionego, dostrzega mechanizmy rozwoju fabuły, akcji, głównych wątków utworu prozatorskiego,
- na podstawie analizy utworów literackich podejmuje próbę interpretacji znaczenia i miejsca człowieka w świecie,
- odczytuje inne odpowiednio dobrane teksty kultury na poziomie krytyczno-twórczym,
- analizuje treść oraz tworzywo adaptacji filmowej lub teatralnej dzieła literackiego,
- bada zależność między tworzywem dzieła a realizacją tego samego tematu lub motywu w różnych dziedzinach sztuki,
- wyjaśnia mechanizmy oddziaływania reklam.

SŁUCHANIE

- dostrzega przenośny sens wysłuchanego tekstu,
- tworzy własne utwory inspirowane wysłuchanym tekstem,
- potrafi sporządzić notatkę w wybranej przez siebie formie na podstawie wysłuchanego tekstu.

PISANIE

- pisze różnorodne wypowiedzi, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej, poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- wprowadza do dialogu słowa narratora dystansującego się wobec wypowiedzi i działań bohaterów,
- pisze opowiadanie twórcze z elementami opisu sytuacji, list oficjalny, notatkę w formie ciągłej, mapy mentalnej, schematu,
- wyjaśnia treści przenośne i symboliczne oraz konteksty interpretacyjne w opisie dzieła plastycznego,
- w sposób pełny i przemyślany charakteryzuje postać literacką lub rzeczywistą, przedstawia wszystkie możliwe motywy jej działania, ocenia postępowanie w odniesieniu do wartości etycznych,
- poprawia własne błędy językowe i stylistyczne.

NAUKA O JĘZYKU

- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
- **fonetyki** (stosuje wiadomości dotyczące różnicy między zapisem a wymową głosek oraz funkcji głoski *i* w wyrazie),
- **słownictwa i słowotwórstwa** (korzysta z bogatego zasobu słownictwa, stosując wyrazy bliskoznaczne; dba o poprawność stylistyczną tekstu; ilustruje wypowiedzi odpowiednio dobranymi związkami frazeologicznymi i przysłowiami; wyjaśnia znaczenie wyrazów na podstawie ich etymologii; wyjaśnia zmiany znaczenia wyrazów; bada funkcję neologizmów i archaizmów w tekście; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; porządkuje rodziny wyrazów),
- **fleksji** (poprawnie używa w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych form odmiennych i nieodmiennych części mowy, analizuje ich funkcję w zdaniu; dokonuje rozbioru gramatycznego wypowiedzenia pojedynczego),
- **składni** (dokonuje analizy logicznej wypowiedzenia pojedynczego; rysuje wykresy logiczne zdań pojedynczych z różnymi typami orzeczeń i podmiotów, schematy wypowiedzeń złożonych współrzędnie i podrzędnie; rozpoznaje i konstruuje zdania bezpodmiotowe; dba o poprawność interpunkcyjną wypowiedzeń pojedynczych i złożonych).

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

MÓWIENIE

- buduje twórcze, bezbłędne pod względem językowym, dostosowane do sytuacji komunikacyjnej wypowiedzi, w których się swobodnie posługuje werbalnymi i niewerbalnymi środkami wyrazu,
- rozpoczyna i podtrzymuje dyskusję na tematy związane z lekturą; rzeczowo, z zachowaniem zasad kulturalnej rozmowy ocenia stanowiska dyskutantów i podaje propozycje rozwiązania problemów,
- swobodnie się posługuje różnymi formami opowiadania i opisu,
- w sposób pełny i logiczny charakteryzuje bohatera lektury,
- wygłaszając tekst z pamięci, dokonuje jego interpretacji głosowej.

CZYTANIE

- odczytuje sens utworów poetyckich, prozatorskich i innych dzieł kultury (również spoza listy lektur przewidzianej programem nauczania) na poziomie krytyczno - twórczym, uwzględniając

ich strukturę i treści przerośne oraz symboliczne; odwołuje się do kontekstów kulturowych.

SŁUCHANIE

- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach komunikacyjnych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu,
- analizuje i interpretuje przerośny sens wysłuchanego tekstu artystycznego.

PISANIE

- swobodnie się posługuje wszystkimi przewidzianymi w programie formami wypowiedzi pisemnej, a ponadto tworzy własne teksty, ciekawe pod względem treści i stylu, bezbłędne językowo,
- formułuje wypowiedzi na temat przeczytanych lektur (także spoza listy lektur przewidzianych programem nauczania).

NAUKA O JĘZYKU

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści przewidzianych programem nauczania fonetyki, słownictwa i słowotwórstwa, fleksji oraz składni; przestrzega norm poprawnościowych w formułowanych wypowiedziach,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową o treści spoza programu nauczania w klasie VI.